

NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

č.28

Bratislava 2001

Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky

NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

Bratislava 2001

ISSN 1335-0528

O B S A H

Strana

INFORMATÍVNA ČASŤ

Medzinárodné aktivity

Spoločné medzinárodné zasadanie o geografických názvoch.....5

Databázy geografických názvov vybraných štátov.....9

Prehľad databáz..... 10

Administratívne zmeny z územia Slovenskej republiky

Zmeny názvov katastrálnych území Slovenskej republiky.....19

Zmeny názvov častí obcí.....20

Zrušenie častí obcí..... 20

INFORMATÍVNA ČASŤ

MEDZINÁRODNÉ AKTIVITY

Spoločné medzinárodné zasadanie o geografických názvoch

V apríli 2001 sa v Ľubľane uskutočnilo 16. zasadanie lingvisticko-geografickej skupiny UNGEGN Východná, stredná a juhovýchodná Európa spojené so zasadáním pracovnej skupiny UNGEGN pre toponymické slovníky a databázy.

Program spoločného zasadania

1. Otvorenie spoločného zasadania
2. Odsúhlasenie programu
3. Úvodné príhovory
4. Národné toponymické databázy

Program 16. zasadania lingvisticko-geografickej skupiny UNGEGN Východná, stredná a juhovýchodná Európa

1. Informácia o 20. zasadaní Skupiny expertov UNGEGN (január 2000, New York)
2. Národná štandardizácia
 - zber názvoslovia a spracúvanie názvov
 - názvy na viacjazyčných územiach
 - administratívna štruktúra oficiálnych názvoslovných orgánov
3. Toponymické návody pre vydavateľov kartografických a iných diel
4. Terminológia v štandardizácii geografických názvov
5. Systémy latinizácie a návody na výslovnosť
6. Názvy štátov
7. Exonymá
8. Toponymické internetové stránky
9. Spolupráca s regionálnymi skupinami susedných štátov a s pracovnými skupinami UNGEGN
10. Implementácia rezolúcií, ciele a funkcie UNGEGN
11. Diskusia
12. Odsúhlasenie správy zo 16. zasadania regionálnej skupiny
13. Ukončenie zasadania

Program zasadania pracovnej skupiny UNGEGN pre toponymické slovníky a databázy

1. Problémy pracovnej skupiny
 - prehľad odporúčaných termínov
 - Newsletter pracovnej skupiny
 - internetové stránky pracovnej skupiny
2. Spoločné aktivity pracovnej skupiny
 - Informácia o spolupráci s UNGEGN
 - Centrum pre svetový georeferenčný výskum
 - Unicode Consortium
 - ISO/TC 211
3. Prehodnotenie správy pracovnej skupiny pre toponymické formáty a štandardy
4. Odporúčania pracovnej skupiny pre 8. konferenciu OSN o štandardizácii geografického názvoslovía
5. Pripravenie záverečnej správy pracovnej skupiny
6. Odsúhlasenie správy zo zasadania
7. Ukončenie zasadania

Priebeh zasadania a jeho výsledky

Slovinská republika vo funkcii koordinátora lingvisticko-geografickej skupiny OSN Východná, stredná a juhovýchodná Európa zvolala v dňoch 18. – 20. apríla 2001 16. zasadanie skupiny a súčasne vytvorila priestor na zasadanie pracovnej skupiny UNGEGN pre toponymické slovníky a databázy. Rokovanie sa uskutočnilo v budove Surveying and Mapping Authority of the Republic of Slovenia (Slovinský geodetický úrad). Rokovania sa zúčastnilo 44 delegátov zo 16 krajín (Bosna a Hercegovina, Cyprus, Česko, Chorvátsko, Fínsko, Kanada, Lotyšsko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Slovensko, Slovinsko, Spojené kráľovstvo, Taliansko a USA). Zasadanie sa viedlo v duchu širokej spolupráce nielen v rámci regionálnej skupiny, ale aj s ostatnými skupinami.

Zasadanie lingvisticko-geografickej regionálnej skupiny sa zameralo na tradičné problémy, to znamená pokrok v oblasti národnej štandardizácie, systémy spracúvania názvoslovía, vydávanie toponymických návodov, systémy latinizácie, názvy štátov a exonymá. Zároveň sa prerokovali aj možnosti sprístupňovania informácií o geografických názvoch, všeobecných problémoch štandardizácie a aktivitách v oblasti štandardizácie prostredníctvom internetu.

Zasadanie pracovnej skupiny UNGEGN pre toponymické slovníky a databázy bolo zamerané na oboznámenie sa s geografickými databázami účastníkov, výmenu poznatkov pri budovaní a zbere údajov pri naplňovaní databáz a prezentáciu pracovnej skupiny v rámci UNGEGN. Rokovalo sa o prvkoch vstupujúcich do databáz, špecifických problémoch pri

zabezpečovaní správnej diakritiky, možnostiach výstupov z databáz s ukázkami konkrétnych výstupov. Väčšina databáz geografických názvov je súčasťou národných geografických informačných systémov, prípadne je prepojená s digitálnym kartografickým podkladom. Pri vytváraní databáz využíva väčšina krajín program ArcInfo.

Ďalej sa diskutovalo o prvom návrhu internetovej stránky, na ktorej sa budú zverejňovať informácie o pracovnej skupine a jej aktivitách spolu s odkazmi na ostatné odborne príbuzné stránky. Jednou z prvých úloh pracovnej skupiny bolo nadviazať kontakt s ostatnými inštitúciami, ktoré sa zaoberajú podobnou problematikou. Najmä Medzinárodná organizácia pre štandardizáciu (ISO) by mala nadviazať kontakty so sekretariátom UNGEGN, aby sa oboznámila s existenciou pracovnej skupiny. Zvolávateľ skupiny sa pokúsi zistiť možnosti priamej účasti pracovnej skupiny na činnosti príslušných výborov ISO, vrátane ISO/TC 211 (geografické informácie). Navrhla sa tiež možnosť formálneho spojenia s konzorciom pre kódovacie štandardy UNICODE. OSN vytvorila nedávno pracovnú skupinu pre geografické informácie, ktorá žiadala UNGEGN o pomoc pri vytváraní súhrnného slovníka OSN a textových kódovacích štandardov pre GIS OSN. Pracovná skupina súhlasila so spoluprácou. Skupina prediskutovala aj program mnohostrannej výmeny digitálnych údajov ako napríklad pri slovníku Odbornej komisie pre antarktický výskum Composite Gazetteer of Antarctica a severskej databáze. Takéto projekty upozorňujú na význam kompatibility na všetkých úrovniach a potrebu štandardného formátu databáz a slovníkov.

Pracovná skupina zvažovala možnosti textových kódovacích štandardov. Účastníci zdôraznili význam zachovania špeciálnych znakov a diakritických znamienok používaných v geografických názvoch. Vyhľadávacie programy mnohých databáz nie sú schopné pracovať s týmito znakmi. V tejto súvislosti bola prehodnotená správa pracovnej skupiny pre výmenné formáty a štandardy toponymických údajov zo 7. konferencie (E/CONF.91/CRP.11). Účastníci sa dohodli na potrebe aktualizácie jej obsahu a príslušnom doplnení zoznamov jazykov, abecedných sústav a znakov. Členovia skupiny podľa potreby ohlásia svoje pripomienky zvolávateľovi a výhľadovo bude aktualizovaný dokument zverejnený na internetovej stránke skupiny.

Kľúčovým záverom diskusií pracovnej skupiny bola identifikácia zreteľných požiadaviek na praktický návod na tvorbu toponymických databáz a slovníkov slúžiacich na výmenu digitálnych toponymických údajov. Pracovná skupina vypracuje takýto materiál na základe doplnku C k dokumentu E/CONF.91/CRP.11, ktorý predloží na 8. konferencii.

Informácia o 8. konferencii OSN o štandardizácii geografického názvoslovia

V závere rokovania odzneli informácie o príprave 8. konferencie OSN o štandardizácii geografického názvoslovia. Konferencia sa bude konať v Berlíne v dňoch 27. augusta až 5. septembra 2002. Program konferencie bude zameraný najmä na problematiku

toponymických návodov, exoným, systémov latinizácie, národných toponymických slovníkov, názvov na viacjazyčných územiach a názvov štátov. Sprievodnými akciami budú odborné exkurzie a technické výstavy, prezentácie firiem a toponymické kurzy. Cieľom technických výstav bude v rámci prvého tematického okruhu prezentácia: dosiahnutých výsledkov v oblasti štandardizácie, historických aspektov vývoja názvoslovnia, latinizačných systémov, používania názvov na viacjazyčných územiach, miery používania exoným, zvláštností súvisiacich s geografickými názvami. Druhý tematický okruh bude zameraný na geografické informačné systémy, kartografiu a geografické názvy s cieľom vyzdvihnutia významu geografických názvov v digitálnom svete. Budú tu predstavené: kartografické produkty a výstupy z geografických informačných systémov, spôsob spracovania údajov v databázach, vyhľadávanie v databázach, generalizácia. V treťom tematickom okruhu sa ponúkne členským štátom možnosť prezentovať činnosť a výsledky práce týkajúce sa geografického názvoslovnia s dôrazom na národné authority a predstavenie projektov, ktoré chránia geografické názvoslovie ako súčasť kultúrneho dedičstva.

Zoznam dokumentov zo zasadania

1. Report of Cyprus (Správa Cypru)
2. Report of Czech Republic (Správa Českej republiky)
3. Report of Hungary on the Activity of the Standardization of Geographical Names in the Period 1999 - 2001 (Správa Maďarska o činnosti v oblasti štandardizácie geografického názvoslovnia v období rokov 1999 - 2001)
4. National Report on the Activity of the Standardization of Geographical Names for the Period 1999 - 2001 (Správa Poľska o činnosti v oblasti štandardizácie geografického názvoslovnia v období rokov 1999 - 2001)
5. Report of Slovakia (Správa Slovenska)
6. Report of Slovenia (Správa Slovinska)
7. Toponymic Guidelines for Map and Other Editors - Draft, paper submitted by the Republic of Cyprus (Toponymický návod pre vydavateľov kartografických a iných diel - pracovná verzia, spracované Cyprom)
8. Names of Countries and their Capitals - Draft (Názvy štátov a ich hlavných miest - pracovná verzia, spracované Cyprom)
9. Toponymic Guidelines for Slovenia, Ljubljana 1995 (Toponymický návod Slovinska, Ljubljana 1995)
10. Toponymic Guidelines of Poland, Warsaw 1999 (Toponymický návod Poľska, Varšava 1999)

11. Glossary of Terminology Used in the Standardization of Geographical Names, Warsaw 1998 (Terminologický slovník pre štandardizáciu geografického názvoslovia, Varšava 1998)
12. Súhrn písomných podkladov referátov, ktoré boli prezentované prvý deň spoločného zasadania – popis, prípadne ukážky databáz z územia Slovinska, Spojených štátov, Nemecka, Fínska, Maďarska, Česka, Slovenska, Poľska, Lotyšska, Talianska, Antarktídy a materiály Paneurópska databáza administratívnych jednotiek (v rámci projektu SABE), Služby v oblasti geografického názvoslovia na internete, 7. americká kartografická konferencia OSN, Správy a internetové stránky UNGEGN
13. ISO/TC 211, Geographic Information/Geomatics
14. ADL Gazetteer Content Standard (ADL – štandard obsahu toponymických slovníkov)
15. ADL Gazetteer and related services (Toponymický slovník ADL a súvisiace služby)
16. General Program for Joint International Meeting on Geographical Names, Ljubljana, 18 - 20 April 2001 (Podrobný program spojeného zasadania o geografickom názvosloví, Ľubľana, 18. - 20. apríl 2001)
17. List of participants (Zoznam účastníkov)

DATABÁZY GEOGRAFICKÝCH NÁZVOV VO VYBRANÝCH ŠTÁTOCH

Už prvá konferencia OSN o štandardizácii geografického názvoslovia v roku 1967 uznala značný pokrok, dosiahnutý v automatizovanom spracúvaní údajov a prudký rozvoj prebiehajúci v oblasti počítačovej technológie a zväžila význam využitia týchto technických pomôcok v geografickom názvosloví na rozličné účely, na tvorbu zoznamov geografického názvoslovia, aby sa získal trvale aktualizovaný súbor schválených názvov, na osobitné druhy názvov, prípadne na vyhľadávanie názvov podľa osobitných kategórií alebo iných požiadaviek. OSN ďalej odporučila, aby krajiny zabezpečili medzinárodné používanie štandardizovaných národných názvov cestou zverejňovania a výmeny digitálnych toponymických údajov a aby používali medzinárodné textové kódovacie štandardy a digitálne formáty registrov, ktoré odporučila rezolúcia č. 4.E 1. konferencie.

Na základe týchto odporúčaní a usmernení začali jednotlivé štáty sveta s tvorbou databáz geografických názvov pomocou výpočtovej techniky.

V Slovenskej republike sa buduje databáza geografických názvov pomocou výpočtovej techniky od roku 1995. V súčasnosti je do databázy vložené geografické názvoslovie týchto 61 okresov Slovenskej republiky: Bánovce nad Bebravou, Banská Bystrica, Banská Štiavnica, Bardejov, Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV, Bratislava V, Brezno, Bytča, Čadca, Dolný Kubín, Dunajská Streda, Galanta, Gelnica, Hlohovec, Ilava,

Kežmarok, Komárno, Košice-okolie, Kysucké Nové Mesto, Levoča, Liptovský Mikuláš, Lučenec, Malacky, Martin, Michalovce, Myjava, Námestovo, Nitra, Nové Mesto nad Váhom, Partizánske, Pezinok, Piešťany, Poltár, Poprad, Považská Bystrica, Prešov, Prievidza, Púchov, Revúca, Rimavská Sobota, Rožňava, Ružomberok, Sabinov, Senec, Senica, Skalica, Sobrance, Spišská Nová Ves, Stará Ľubovňa, Šaľa, Topoľčany, Trebišov, Trenčín, Trnava, Turčianske Teplice, Tvrdošín, Zlaté Moravce a Žilina.

Význam vytvárania národných databáz vyzdvihuje aj skutočnosť, že na ich základe sa pripravuje vytvorenie centrálnej databázy geografických názvov na úrovni OSN.

Prehľad databáz

ČESKO

Štandardizované geografické názvy, ktorých úprava je v kompetencii Názvoslovnej komisie ČÚGK, sú postupne ukladané do databázy pomocou programu GEONAMES. Databáza obsahuje názvy základnej mapy v mierke 1:10 000 zostavené spolu s atribútmi do tabuliek, ktoré sú prepojené s rastrovými dátami ZABAGED. Do databázy vstupujú tieto údaje:

- štandardizovaný názov objektu,
- neštandardizované podoby názvu,
- podobu názvu na mape,
- súradnice,
- číslo mapového listu ZM 10,
- číslo a názov katastrálneho územia, obce, okresu, kraja,
- druh objektu,
- dátum štandardizácie,
- typ a veľkosť použitého fontu a farba pre tlač,
- identifikačný kód objektu,
- skratky použité v štátnej mape,
- dátum zápisu do databázy.

Zdrojom informácií o názvosloví sú zoznamy schválených názvov, oficiálne štatistické údaje, Základná vodohospodárska mapa Českej republiky, ZABAGED (Základná báza geografických údajov Českej republiky), údaje od správcov informácií štátneho informačného systému.

Výstupy z databázy sú možné na základe kľúčových slov vo formátoch DBF a XLS. Pre tlač máp sa požaduje výstup textovej vrstvy vo formáte DGN.

FÍNSKO

Fínska štátna geodetická služba buduje od roku 1995 Štátny register geografických názvov. Zdrojom informácií pre register je Štátna topografická databáza (ŠTD), ktorá je súčasťou Štátneho topografického informačného systému a obsahuje podrobné a najaktuálnejšie topografické údaje z celého územia Fínska. ŠTD obsahuje asi 1 milión názvov fyzickogeografických objektov, sídel a administratívnych jednotiek, ktoré sú súčasťou Fínskej základnej mapy v mierke 1:20 000. Objekty sú rozdelené do 7 skupín a ďalej klasifikované na 47 typov. Doplnkom geografických názvov v databáze je textová časť, ktorú môžu tvoriť vysvetľujúce texty alebo štatistické údaje.

Štátny register geografických názvov (register) pozostáva zo Štátneho registra lokálnych názvov a Registra názvov štátnej mapy v mierke 1:20 000. Zdrojom údajov vstupujúcich do registra je štátna topografická databáza, z ktorej sú potrebné údaje prekopírované do registra. Základnými objektami databázy sú lokalita, miestny názov a názov na mape.

Štátny register lokálnych názvov obsahuje údaje zoradené v tabuľkách bez uvedenia mierky a kartografických informácií. Tabuľky pozostávajú z rôznych údajov.

Tabuľka lokalita

- identifikátor lokality ako možné pripojenie k údajom GIS,
- súradnice geografického objektu (X, Y, Z v Gauss-Krügerovom systéme),
- informácie o lokalizácii objektu podľa obce, všobecného mapového indexu a Štátnej záchranej siete,
- typ objektu.

Tabuľka miestny názov

- identifikátor názvu,
- identifikátor lokality,
- vlastné znenie názvu (neskrátené),
- jazyk, v ktorom je názov uvedený (fín., švéd., Sev. Sami, Inari Sami, Skolt Sami),
- zdroj názvu.

Register názvov štátnej mapy obsahuje pre daný názov aj kartografické informácie z iných mapových diel, ktoré sú usporiadané do tabuľky.

Tabuľka názov na mape

- identifikátor jediného názvu na mape,
- identifikátor geografického názvu ako prepojenie na geografický názov a lokalitu,
- textová schránka,
- lokalizácia (X,Y) v súradnicovom systéme zdrojovej mapy,

- alternatívna podoba,
- kód textového fonu,
- veľkosť textu (výška písma),
- farba textu,
- uhol sklonu písma,
- názvy písané veľkými písmenami,
- smer textu.

LOTYŠSKO

Cieľom vytvárania databázy geografických názvov Lotyšska je získať databanku v digitálnej podobe, ktorá bude obsahovať informácie o geografických názvoch a príslušných objektoch s možnosťou aktualizácie.

Štruktúra informácií v databáze:

- sídla,
- fyzickogeografické objekty,
- kultúrne objekty, napr. letiská, majáky, železničné stanice, kostoly, cintoríny, atď.

Databáza obsahuje viac než sto druhov objektov.

Základné informačné tabuľky databázy:

- objekty,
- názvy,
- mapy,
- pramene.

Objekty

Databáza obsahuje podrobné informácie o objekte, napr. zaužívaná podoba názvu, druh objektu, lokalizácia, číselná charakteristika, atď.

Názvy

Tabuľka obsahuje všetky názvy v databáze. Identifikátor názvu umožňuje priradiť každý názov k príslušnému objektu.

Podrobnejšie informácie o názve v databáze:

- postavenie názvu (zaužívaný názov, oficiálny názov, variantný názov),
- výslovnosť (v prípade potreby),
- podoba názvu (nárečová, spisovná),
- oblasť používania (najmä poľnohospodári, poľovníci, školáci, atď.),
- pôvod názvu,

- historické podoby a obdobie oficiálneho používania názvu,
- frekvencia používania názvu.

Mapy

Tabuľka mapy a mapové listy obsahuje informácie z digitálnych máp, a to najmä:

- názov mapy,
- názov objektu na mape,
- druh objektu,
- súradnice,
- názov mapového listu, atď.

Pramene

Tabuľka obsahuje informácie o prameni, z ktorého sa názov získal. Hlavnými zdrojmi sú:

- literatúra,
- mapy.

Táto tabuľka obsahuje presnú podobu názvu tak, ako bola zistená v pramennom materiáli. Doplnkovou informáciou je zoznam prameňov, ktorý uvádza najdôležitejšie slovníky, encyklopédie, mapy.

MAĎARSKO

Databáza geografických názvov, ktorá je vybudovaná na Úrade geodézie, kartografie a diaľkového prieskumu Maďarska (FÖMI) obsahuje názvy sídelných a fyzickogeografických objektov, ktoré sú obsiahnuté v toponymických slovníkoch publikovaných v rokoch 1976 – 1981, ako aj výsledky permanentnej revízie geografických názvov na mapách veľkých mierok.

Názvy v databáze korešpondujú s názvami základnej mapy v mierke 1:50 000. Každý názov je priradený k sídelnej jednotke (mesto, obec). To znamená, že objekty, ktoré sú rozšírené vo viacerých obciach, vstupujú do databázy viackrát (napríklad rieka Dunaj má viac než 100 vstupov). Súradnice plošných objektov sa určujú vzhľadom na odhadovaný stred objektu. Pri čiarových prvkoch sú súradnice vzťahované na bod, v ktorom daný objekt opúšťa obec, alebo sa pripája k ďalšiemu (napr. sútok riek).

POLSKO

Poľsko začalo v roku 1995 vytvárať databázu s názvom Register geografických názvov. Vzhľadom na potrebu zaznamenať v krátkom čase čo najväčší počet názvov sú práce rozdelené na niekoľko etáp.

Prvou dôležitou úlohou bolo zozbierať názvy a príslušné atribúty k názvom. Hlavným zdrojom informácií sa stala štátna topografická mapa v mierke 1:10 000. V súčasnosti je to najkompletnejší materiál umožňujúci priestorovú lokalizáciu údajov.

Ďalšou etapou je doplnenie názvov, ktoré sa nevyskytujú na topografickej mape, ale boli v minulosti štandardizované (hydronymá, oronymá), a tiež historických názvov.

Tretia etapa prác zahŕňa úpravu, revíziu a verifikáciu údajov odvodených z topografických máp ich porovnaním so zoznamami oficiálnych názvov.

Program na spracovanie informácií bol vytvorený v jazyku C++ pod operačným systémom Windows, ktorý umožňuje súčasne vstup väčšieho počtu operátorov. V súčasnosti sa využívajú dve prepojené pracovné stanice.

Register geografických názvov sa buduje nezávisle od ostatných topografických údajov, v budúcnosti sa uvažuje prepojenie všetkých topografických dát.

Doteraz sa zaznamenalo viac než 163 000 názvov geografických objektov (135 000 sídelných názvov a 28 000 fyzickogeografických názvov). V súčasnosti sa pracuje na druhej a tretej etape – dopĺňanie chýbajúcich objektov do databázy a revízia a overovanie údajov. Zatiaľ bolo overených asi 60 % sídelných a 10 % nesídelných názvov.

Informácie vstupujúce do databázy:

- názov – úplná podoba názvu bez skratiek; pri viacslovných názvoch, ktorých súčasťou je druhové označenie objektu stojace na začiatku názvu, sa toto druhové označenie uvádza na konci názvu za čiarkou (napr. Dolnosląskie, Bory). Umožňuje to rýchlejšie vyhľadávať objekty v databáze,
- koncovka názvu v privlastňovacom páde – vstupuje do databázy kvôli rozdielnemu skloňovaniu v poľštine (napr. Częstochowa a Limanowa – privlastňovací pád Częstochowy a Limanowej),
- zaužívaný názov objektu – týka sa sídel, ako aj fyzickogeografických objektov, hlavne riek, ktoré majú v rozličných prameňoch odlišné geografické názvy,
- typ objektu – rozlišujú sa dve kategórie pomenovaných objektov: sídelné a fyzickogeografické,
- postavenie názvu – určuje, či bol názov oficiálne schválený
- kód informačného prameňa – prináša informácie, v ktorom materiáli sa uvádza konkrétna podoba názvu.

V budúcnosti sa plánuje rozšírenie databázy o ďalšie charakteristiky. Pre sídelné objekty to bude typ lokality (mesto, obec, mestská štvrť), počet obyvateľov, štatistický kód, príslušnosť k administratívnej jednotke, lokalizácia pomocou geografických súradníc s presnosťou na 1". Údaje, ktoré definujú názov priestorovo, vstupujú do databázy priamo digitalizáciou mapy.

Na dokumentovanie fyzickogeografických objektov sa doplnia tieto charakteristiky:

- druh objektu, ktorý zahŕňa viac než 40 tried,
- územná príslušnosť – určuje sa kombináciou znakov vojvodstva, okresu a obce,
- zemepisné súradnice s presnosťou na 1".

Možnosti výstupov z databázy:

- grafický výstup na ploter alebo tlačiareň vo vybranej mierke,
- tlač textu podľa zvolených kritérií .

RAKÚSKO

Pracovná skupina pre názvoslovie na mapách pozostávajúca z 9 expertov spracovala kompletne zrevidovanú a aktualizovanú verziu Databázy geografických názvov Rakúska.

Databáza obsahuje tieto informácie:

- štandardizovaný spôsob písania zahrnujúci novú pravopisnú reformu,
- gramatické špecifikácie,
- výslovnosť,
- variantné názvy (v menšinových jazykoch),
- topografickú kategóriu,
- opis umiestnenia,
- geografické súradnice,
- administratívnu klasifikáciu,
- štatistické informácie,
- odkaz na mapový list v mierke 1:50 000,
- odporúčania pre špecifické mierky (1:500 000, 1:750 000, 1:1 mil., 1:1,5 mil., 1:2 mil., 1:5 mil.).

Databázu tvoria všetky pomenované objekty mapy 1:500 000 doplnené o ďalšie významné topografické objekty. Aktualizovaná verzia databázy obsahuje ďalšie kategórie objektov ako sú právne obvody, diaľničné križovatky, diaľničné obslužné areály, letiská, národné parky, turistické regióny, produktovody atď.

Topografická názvoslovná databáza obsahuje asi 7 000 hesiel a bude zverejnená v podobe CD-ROM.

RUSKO

Ruský Štátny zoznam geografických názvov sa priebežne aktualizuje, systematicky sa dokumentujú geografické názvy a pridružené informácie. Zoznam slúži na zabezpečenie jednotného používania geografických názvov v rámci krajiny a neskôr bude zabezpečovať požiadavky na geografické názvoslovie od miestnych správ, dopravy, komunikačných,

štatistických a ekonomických inštitúcií, masmédií, vedy, kultúry a širokej verejnosti. Geografické názvy sú v ruskom jazyku. Zoznam pozostáva z názvov Ruskej federácie a z názvov ostatných krajín, svetového oceánu a Antarktídy.

Zoznam bude obsahovať platné názvy fyzickogeografických objektov, politických a administratívnych objektov (štáty, administratívne jednotky, sídla) a ostatných objektov vytvorených ľudskou činnosťou.

Zoznam zahŕňa tieto informácie o geografických názvoch:

- štátne registračné číslo pre názvy Ruskej federácie alebo identifikačné číslo pre ostatné názvy spolu s dátumom registrácie,
- štandardizovaný názov v ruštine s uvedením prameňa a dátumu šandarizácie, zahraničné názvy sú doplnené o podobu názvu v originálnom jazyku,
- druh objektu spolu s prameňom a dátumom určenia; pre názov sídla sa určuje jeho typ a administratívne postavenie,
- geografické a administratívne vzťahy každého objektu spolu s uvedením prameňa a dátumu,
- geografické súradnice objektu.

Údaje sa získavajú z rozličných prameňov. V r. 2000 sa začalo s vytváraním a testovaním Automatizovaného informačného systému pre Ruský štátny zoznam geografických názvov, v r. 2001 sa začalo so skúšobnou prevádzkou systému na aktualizáciu zoznamu.

Zoznam spracúva a aktualizuje Ruská federálna geodetická a kartografická služba. Na zabezpečenie zberu, aktualizácie, spracovania a poskytovania informácií o geografických názvoch sa začalo s budovaním automatizovaného informačného systému.

SLOVINSKO

Slovinsko disponuje okolo 200 000 geografickými názvami, ktoré sa objavujú v rôznych prameňoch. Súčasná situácia (neštandardizované názvy sa nachádzajú vo všetkých prameňoch) spôsobuje zmätky a chyby v rôznych mapách a databázach a tiež problémy v komunikácii. Zámer vytvorenia Registra geografických názvov by mal riešiť tieto problémy a zaistiť jednotné informácie v oblasti geografického názvoslovia.

Koncom r. 1992 začal slovinský Úrad geodézie a kartografie s projektom prípravy technologickej bázy na vytvorenie registra geografických názvov. V rokoch 1997 a 1998 sa po modernizácii projektu začalo s budovaním jedinej databázy (v ORACLE) a špeciálne aplikácie na zaznamenanie, spracovanie a archivovanie údajov o geografických názvoch.

Vytváranie registra geografických názvov súčasne s produkciou digitálnych ortofotomáp a digitálnych topografických máp umožnilo fungovanie databázy v mierke

1:5 000. V rokoch 1993 – 1999 bolo spracovaných 70 % geografických názvov z topografických máp v mierke 1:5 000 a 1:10 000 a všetky názvy zo štátnej topografickej mapy 1:25 000. Do konca roku 2001 sa plánuje zaznamenať zostávajúce názvy z topografickej mapy 1:5 000 a 1:10 000 a chýbajúce názvy z topografickej mapy 1:50 000 a tiež zo všeobecnej mapy Slovinska v mierke 1:250 000. Geografické názvy na týchto mapách nie sú štandardizované. Pracovná skupina Komisie na štandardizáciu geografických názvov spracúva v súčasnosti názvoslovie štátnej topografickej mapy 1:25 000 s cieľom štandardizovať tieto názvy.

Základný údaj vstupujúci do databázy geografických názvov pozostáva z dvoch subjektov:

- endonymum (geografický názov)
- výskyt v mape

Hlavné atribúty jednotlivých objektov sú:

- EN_MID – identifikátor endonyma, ktorý pomenúva objekt jednoznačne,
- ID_TIPA – identifikátor typu geografického názvu. Typy geografických názvov sú určené podľa kartografickej špecifikácie,
- IME – (NAME) geografický názov; úplné znenie endonyma,
- NAPIS – (INSCRIPTION) názov získaný z mapy; v niektorých prípadoch sa tento názov kvôli kartografickému spracovaniu odlišuje od endonyma; najčastejšie ide o skratky názvov,
- STAND – úroveň štandardizácie názvu; táto kategória označuje, či bol názov toponomasticky preskúmaný alebo či už bol štandardizovaný,
- IME-DJ – bilingválny názov; atribút sa určuje len v regiónoch, ktoré sú v rámci Slovinska oficiálne deklarované ako dvojjazyčné,
- ID_SISTEMA – identifikátor mapovej edície; atribút určuje zdroj geografického názvu,
- Y1, X1, Y2, X2, Y3, X3, Y4, X4, Y5, X5 – súradnice názvu; grafický priebeh geografických názvov a lebo ich častí sa získava ako otvorený polygón, ktorý znázorňuje priebeh názvu alebo jeho časti na mape. Polygón nesmie obsahovať viac než 5 lomových bodov.

Štandardy a formáty prenosu toponymických dát

Funkcie prehliadania dát sú jednoduché. Register údajov môže byť zobrazený ako superštruktúra kartografických materiálov tak, že názvy sú zobrazené ako vrstva digitálnej ortofotomapy alebo naskenovanej štátnej mapy. Funkcie, ktoré sú súčasťou každého štandardného geografického informačného systému (GIS) sú dostupné pri prehliadaní dát.

Existujúce funkcie potrebné na aktualizáciu, umožňujú záznam zmien. Po prenose zmeny do databázy je predchádzajúci stav automaticky zaznamenaný v archíve. Grafickú podobu názvu je tiež možné meniť.

Výstup z registra je v štandardných formátoch. Atribúty geografických názvov vystupujú v podobe tabuliek alebo textov.

Systémy prenosu údajov

Požiadavky na údaje z registra sú skromné. Preto je nevyhnutné v najbližšej budúcnosti oboznámiť širokú verejnosť s registrom. Údaje z registra sa využívajú hlavne pre potreby kartografie a miestnych spoločenstiev. Prvým krokom na rozšírenie záujmu ďalších potenciálnych používateľov je plánované zverejnenie údajov REZI 25 na internete. Pri vytváraní novej štátnej topografickej mapy v mierke 1:50 000 v digitálnej podobe bude zavedená nová vrstva geografických názvov (REZI 50). Úlohou registra je zabezpečiť podkladový materiál pre štátnu kartografiu na úrovni štandardných mierok používaných v štátnej kartografii. Týmto sa rozšíri využiteľnosť databázy. Používatelia postupne zvyšujú požiadavky na kvalitu databázy. V najbližších rokoch sa pripravuje overenie údajov vstupujúcich do databázy u nezávislých inštitúcií a jednotlivcov (lesníci, horolezci, národné parky, atď.), pretože títo potenciálni používatelia údajov pracujú v teréne na celom území Slovinska a tým sú oboznámení s miestnymi podobami geografických názvov.

ŠVAJČIARSKO

Federálny topografický úrad pokračuje v súčasnosti v budovaní toponymickej databázy, ktorá zahŕňa všetky názvy obsiahnuté v štátnych topografických mapách v mierkach 1:25 000, 1:50 000, 1:100 000, 1:200 000, 1:500 000 a 1:1 000 000. V súčasnosti obsahuje databáza všetky názvy z máp v mierkach 1:100 000 a menších z územia Švajčiarska. Predpokladá sa, že po dokončení bude databáza obsahovať asi 250 000 názvov.

Vstupný formulár obsahuje tieto atribúty:

- názov v podobe publikovanej v štátnej mape,
- nadmorskú výšku (sídla s viac než 100 obyvateľmi, vrchy, jazerá, priesmyky a. i.),
- súradnice Y, X v km (štátny súradnicový systém),
- zemepisné súradnice,
- čísla mapových listov, na ktorých sa nachádza názov,
- štatistické číslo obce, do ktorej objekt patrí, skratku kantónu,
- kód objektu (67 tried objektov).

Doplnkové informácie sa budú vkladať do databázy v ďalšej etape.

Na základe údajov z databázy bude spracovaný stručný toponymický slovník , ktorý bude obsahovať asi 11 000 názvov vrátane názvov všetkých sídel.

GEOGRAFICKÁ DATABÁZA OSN

Kartografická sekcia OSN zamýšľa vytvoriť štandardnú geografickú databázu, ktorá pokryje požiadavky na geograficko-kartografické informácie a ich výmenu v rámci informačného systému OSN. Databáza bude uspokojovať potreby orgánov OSN pri rozmiestňovaní pozorovateľov, monitorovaní pohybu utečencov, na analýzy zdravotníckych, demografických a environmentálnych dát. Významným prvkom databázy budú toponymické informácie, ktorých prvotnou úlohou je zabezpečiť názvoslovie na zostavenie máp rôznych mierok.

Vrstva geografických údajov bude zahŕňať štátne hranice, prvý a druhý stupeň administratívnych jednotiek a hlavné fyzickogeografické objekty.

V súčasnosti prebieha technická príprava databázy.

Databáza bude obsahovať geografické údaje v rozsahu rozličných mierok.

ADMINISTRATÍVNE ZMENY Z ÚZEMIA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Zmeny názvov katastrálnych území Slovenskej republiky

<u>okres, obec, starý názov</u>	<u>nový názov</u>	<u>dátum</u>
---------------------------------	-------------------	--------------

Košický kraj

Trebišov

Dobrá

Dobrá nad Krčavou	Dobrá	31. 12. 2000
-------------------	-------	--------------

Kuzmice

Kuzmice nad Roňavou	Kuzmice	31. 12. 2000
---------------------	---------	--------------

Kravany

Kravany pri Sečovciach	Kravany	31. 12. 2000
------------------------	---------	--------------

Trnávka

Trnávka pri Sečovciach	Trnávka	31. 12. 2000
------------------------	---------	--------------

Prešovský kraj

Michalovce

Beša

Beša nad Latoricou	Beša	31. 12. 2000
--------------------	------	--------------

Horovce

Horovce nad Ondavou	Horovce	31. 12. 2000
---------------------	---------	--------------

Klokočov

Klokočov pri Zemplínskej Šírave	Kolokočov	31. 12. 2000
---------------------------------	-----------	--------------

Lúčky

Lúčky pri Zemplínskej Šírave	Lúčky	31. 12. 2000
------------------------------	-------	--------------

Oreské

Oreské pri Laborci	Oreské	31. 12. 2000
--------------------	--------	--------------

Senné

Senné pri Stretave	Senné	31. 12. 2000
--------------------	-------	--------------

Závadka

Závadka pri Zemplínskej Šírave	Závadka	31. 12. 2000
--------------------------------	---------	--------------

Trnavský krajNové ZámkyVeľký Kýr

Milanovce	Veľký Kýr	30. 3. 2001
-----------	-----------	-------------

Zmeny názvov častí obcí

okres, obec, starý názov	nový názov	dátum
--------------------------	------------	-------

Žilinský krajTvrdošínTvrdošín

Medvedie	Medvedzie	1. 1. 2001
----------	-----------	------------

Zrušenie častí obcí

okres, obec	zrušená časť obce	dátum
-------------	-------------------	-------

Košický krajTrebišov

Malý Horeš	Onča	1. 9. 2000
------------	------	------------

Trenčiansky krajMyjava

Brezová pod Bradlom	Hurbanova Dolina	15. 11. 2000
---------------------	------------------	--------------

NÁZVOSLOVNÉ INFORMÁCIE

Vydal Úrad geodézie, kartografie a katastra Slovenskej republiky
v Geodetickom a kartografickom ústave Bratislava. Zostavil
Sekretariát Názvoslovnej komisie ÚGKK SR. Vyšlo v r. 2001

ISSN 1335-0528